

Niesprawiedliwy przepis o odpłatności za DPS

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: niedziela, 23, luty 2014 05:00

Bernadeta Skóbel

Odłony: 1997

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zasad ponoszenia kosztów pobytu osoby w domu pomocy społecznej.

W wystąpieniu wskazano że zgodnie z ustawą o pomocy społecznej opłata za pobyt w domu pomocy społecznej obciąża przede wszystkim jego mieszkańca; w dalszej kolejności ponoszą ją jego małżonek, zstępni przed wstępnymi oraz gmina, której przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków. W przyjętej regulacji ustawodawca nie uzależnił obowiązku ponoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej od istnienia obowiązku alimentacyjnego, odwołując się wyłącznie do instytucji małżeństwa oraz do stosunku pokrewieństwa. Z treści skarg kierowanych do Rzecznika wynika potrzeba złagodzenia rygorystyki tak ukształtowanego obowiązku. Obowiązująca regulacja nie pozwala małżonkowi oraz krewnym na uchylenie się od obowiązku ponoszenia opłaty w sytuacji, gdy jego nałożenie nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na szczególne okoliczności (np. zobowiązanie dotyczy osoby pozbawionej władzy rodzicielskiej, stosującej przemoc wobec członków rodziny itp.). W przepisach brakuje obecnie określenia, że małżonek, zstępni przed wstępnymi mają obowiązek ponoszenia opłaty wówczas, gdy obciąża te osoby obowiązek alimentacyjny. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o ponowne przeanalizowanie przedstawionej sprawy w celu podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej.

Komentarz redakcji. Obecny przepis rzeczywiście nie koresponduje z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dotyczącymi obowiązku alimentacyjnego. Warto w tym miejscu przypomnieć uchwałę Sądu Najwyższego z 16 grudnia 1987 r. III CZP 91/86, OSNCP 1988/4/42, w której m.in. wskazano, że w razie rażąco niewłaściwego postępowania osoby uprawnionej do alimentów, budzącego powszechną dezaprobatę, dopuszczalne jest oddalenie powództwa w całości lub w części ze względu na zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Nie może to nastąpić, gdy uprawnionym jest małoletnie dziecko. W uzasadnieniu do uchwały wskazano, że rażąco niewłaściwe postępowanie uprawnionego może polegać między innymi na: a) zachowaniach godzących w życie i zdrowie członka rodziny, b) zachowaniach naruszających godność, dobre imię i inne dobra osobiste człowieka, c) zawinionym popadnięciu w niedostatek lub umyślnym wywołaniu sytuacji prowadzącej do żądania alimentów. Zawinione zachowania są powszechnie potępiane w społeczeństwie i nie można zakładać, ażeby osoba doznająca krzywdy w każdym przypadku mimo to zobowiązana była do świadczenia alimentów na rzecz osoby ją krzywdzącej, tylko dlatego, że obowiązek alimentacyjny wynika z pokrewieństwa, małżeństwa albo z innych więzów, z którymi ustawa łączy ten obowiązek.(...) Odmowa przyznania środków utrzymania z powołaniem się na zasady współżycia społecznego powinna mieć miejsce bardzo rzadko, w przypadkach szczególnie uzasadnionych i wówczas, gdy budzą one powszechną dezaprobatę.

Nie można jednak zapomnieć, że jeżeli wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich (skądinąd słuszny) będzie miał odzwierciedlenie w zmianie przepisów, to ciężar finansowania pobytu w DPS będzie w takim przypadku obciążał gminę, co w praktyce oznacza, że, to pośrednio koszty utrzymania osoby będzie ponosiła cała społeczność lokalna.